

Verkondiging zondag 26 juni 2022 De Schutse, Uithoorn

ds. Sibilla Verhagen

Lezingen: Lucas 6 vers 36-37a en vers 39-42, en Jeremia 7 vers 1-20.

Geliefden van onze Heer Jezus Christus,

De stoelen worden netjes in de rij geschoven. De wijn gaat in kleine bekertjes. Het gesneden brood wordt op een schaal gelegd. In de keuken staat de koffie- en theekeuken omgespoeld klaar. Even nog de deuren wagenwijd open zodat er frisse lucht in het kerkgebouw hangt. De zondagsbrief is opgemaakt, op de schutse-app gezet, maar ook geprint en ligt in een net stapeltje op de tafel bij de ingang. De organist maakt zijn vingers los. De gastheer hangt zijn jas op aan kapstok en knikt vriendelijk naar de koster en krijgt een groet terug. Geen vuiltje aan de lucht, een vredig tafereel in deze kerk. Het is een bijna huiselijk gebeuren. Een huiselijk gebeuren met het hele gezin, zoals hout sprokkelen, een vuur maken en koeken bakken. Hier moet wel Gods welbehagen over zijn. Ook voor God moet dit toch een lieflijk tafereel zijn op deze zondagmorgen.

Nou dat zou best kunnen. Maar misschien ook niet. Wie zal het zeggen?

De afgelopen drie weken heb ik zo her en der kennisgemaakt met onze gemeente. Ik spreek mensen. En zij vertellen. Ze informeren mij over hoe de hazen lopen. En hoe het hier gaat is onlosmakelijk verbonden met mensen. Ik krijg dus veel verhalen en opmerkingen te horen over hoe anderen zijn (en over hoe mensen zelf zijn). Dat kan niet anders, dat moet ook zo. En ik vertel zelf ook over mijn eerste blik op deze gemeente en over mijn idee hoe anderen zijn (en ik zelf ben). En in die verhalen en opmerkingen wordt dat idyllische beeld toch wat minder lieflijk. Want in onze verhalen over anderen blijkt al direct hoeveel moeite we hebben om de ander te ontvangen zoals we zijn. Er wordt gezocht omdat een ander al weer tekort schiet. Er worden schouders opgehaald bij iemand die nu eenmaal zo is. Er klinkt een scherp oordeel over iemand vanuit een veeleisende blik. En dat doen niet alleen mijn gesprekspartners hier, daar doe ik zelf voluit aan mee. Uit al die verhalen van ons blijkt hoe moeilijk het is om een ander werkelijk te ontvangen zoals diegene is. De ander, de ander die altijd een begrensde mens is. Of die Ander met een hoofletter, die Ander, die een God is met een torenhoge ambitie. Bij beiden, is het voor ons moeilijk om die a/Ander werkelijk te ontvangen zoals hij of Zij is. En ook om onszelf daarin te laten zijn wie wij zijn, om ook onszelf daarin te ontvangen zoals we zijn.

Ontvangen wij een ander mens zoals hij of zij is, met alles wat bij diegene hoort? En ontvangen wij onszelf zoals wij zelf zijn, met alles wat bij ons hoort? We kijken even verder naar ontvangen, en hoe we dat al dan niet doen. En ik ga daar dat lijstje langs dat de Jeremiatekst ons aanreikt vandaag.

Iemand die steelt ontvangt niet maar neemt in bezit wat niet van haar is.

Iemand die moordt ontvangt niet het leven van de ander dat aan hem gegeven is, maar neemt het.

Iemand die overspel pleegt neemt de mens van een ander en ontvangt haar eigen man of vrouw niet.

Iemand die meened pleegt ontvangt de werkelijkheid niet zoals deze is, maar neemt wat er niet is.

Daar waar wij niet ontvangen en wel zouden moeten, zijn wij rovers.

Hiermee doen wij niet alleen een ander schade. Maar hiermee beschadigen wij ook onszelf. Want: De dief ontvangt zichzelf niet als mens voor wie gezorgd wordt.

De moordenaar ontvangt zichzelf niet als mens die zich aan elk ander mens verbinden kan.

De overspelige ontvangt zichzelf niet als echtgenoot.

De valse getuige ontvangt zichzelf niet als mens die in een complexe werkelijkheid kan blijven staan.

Daar waar wij niet ontvangen en wel zouden moeten, zijn wij rovers, ook van onszelf. Daar waar wij niet ontvangen, ontvangen wij onszelf niet als aanvaard mens.

Elkaar en onszelf ontvangen zoals we zijn, is knap lastig. Maar alleen als we dat wel doen, dan alleen geschiedt er recht. Alleen als we dat wel doen, doen we die ander en onszelf recht. Er worden er nog twee genoemd in de Jeremiatekst, de vreemdeling en de wees en weduwe.

De vreemdeling is iemand zonder onderdak. Dat onderdak moet dus gegeven worden, daarmee doe je hem of haar recht. Maar die vreemdeling is verder ook mens, een mens zoals wij zelf, een mens met behoefte aan erkenning én met een vermogen om erkenning te geven. Dat onderdak geven wij in Nederland, aan dat recht voldoen we. Maar de ruimte om als vreemdeling verder mens te zijn, dat recht schenden wij schandalig, door ellelange procedures, door te veel en te weinig verantwoordelijk weg te geven, door werken te beletten, door angstig nationalisme en eigen volk eerst.

De kwetsbare in onze samenleving, de wees en weduwe uit de Bijbelse tijd, is iemand met gebrek aan vaardigheden en met een gebrek aan sociaal netwerk, soms met gebrek aan geld. Je doet de kwetsbare recht om in dat wat hem ontbreekt tegemoet te komen. Maar daarmee houdt het niet op. Want is die kwetsbare ook nog een mens, een mens van wie je iets ontvangen kan? Staan we daarvoor open? Met Kijkdekerk willen we iets doen op het zomerfeest hier in de wijk. We hebben ons vorige week afgevraagd wat dat zou kunnen zijn. En we kwamen op het aanbieden van wat levensvreugde in de vorm van een springkussen en een ijskar. Hebben we de ander daarmee recht gedaan? Deels, maar niet helemaal. We hebben ons niet afgevraagd wat die ander voor ons betekent, gewoon als mens, als mens die iets geven heeft, als mensen van wie wij iets ontvangen.

Alleen als wij ontvangen doen wij recht. Je kan er ook op de manier van Lucas naar kijken. Daar is mensen ontvangen zoals zij zijn, mensen ontvangen zonder oordeel. Dat zonder oordeel wordt ingevuld met drie gelijkenissen van Jezus. En de gemeenschappelijke deler van dat zonder oordeel zijn is: je scherp bewust zijn van je eigen positie, een scherp zelfbewustzijn, én een scherp bewustzijn van de positie van die ander, en naar dit bewustzijn handelen. Zodra je je eigen positie verlaat, dan oordeel je onrechtmatig. Zodra je de ander op een positie zet waar hij of zij niet is, ook dan doe je geen recht. We lopen de drie voorbeelden van Lucas even langs.

De blinde kan op het gebied van zicht een ander nooit begeleiden. Op het gebied van horen zou een blinde uiteraard zelfs een ziende kunnen leiden. Maar die blinde moet niet op het gebied van zicht een positie innemen die ze niet heeft, want dan gaat het onherroepelijk mis.

Een leerling zal op het gebied van zijn leermeester nooit zijn gelijke worden. Want je álles toe-eigenen van je leraar gaat je niet lukken, omdat het leven van leerling en leraar nooit hetzelfde zullen zijn. - Ik moest glimlachen van de week toen ik na de Jeremiatekst de tekst uit Lucas las. Want ik moest aan mijzelf denken. Ik denk dat het in 2009 was, volgde ik college bij Joep, bij mijn huidige collega. Joep is ooit gepromoveerd op Jeremia. Hij weet van Jeremia meer af dan ik. Ik zal hem nooit inhalen op dit gebied, ik zal altijd zijn leerling blijven. Dat vind ik overigens helemaal niet erg, ik heb fijn zijn commentaren geleend voor deze zondag en zijn dissertatie gekregen en ook nog ingekeken. – Een leerling die zich boven zijn leermeester stelt, verlaat zijn positie en doet zichzelf en zijn leermeester geen recht.

Dit zie je ook in de derde vergelijking. 'Haal eerst die balk uit eigen oog, en dan die splinter.' Met die balk in je eigen oog ben je nooit klaar. Je blijft altijd een mens die zichzelf nooit helemaal eerlijk beoordelen zal. Ons zelfbeeld poetsen wij op, nog voordat we het in gaten hebben. Wij mensen kunnen niet anders. Wees jezelf daarvan dus bewust. Dat je steeds bezig moet zijn met die balk waardoor je helemaal niet mee toe komt aan die splinter. Wees jezelf bewust van je positie als begrensd mens. Dan doe je jezelf recht. En daarbij: jezelf zien als een begrensd mens zal je barmhartig maken, zal je barmhartig maken naar de ander die ook een begrensd mens is. Met het bewustzijn van je zelf en de ander, met het bewust zijn van je eigen positie én van de positie van de ander, doe je recht en oordeel je niet.

Dat ontvangen van hoe iemand is, is een ware levenskunst. Een kunst die we dagelijks beoefenen in de omgang met elkaar. En deze levenskunst beoefenen we ook dagelijks in onze omgang met God. Ontvangen wij God hoe Hij of Zij is? Het oude Israël vond dat knap lastig, en ik denk dat wij niet veel anders zijn.

De Godsnaam 'Ik ben', kan je ook vertalen met: 'Laat mij zijn wie Ik ben.'. Laten wij God zijn wie Hij of Zij is? Die God waarvan we wel zeggen dat die onbegrensd is, oftewel: een God die ons voorstellingsvermogen overstijgt, die dus anders kan zijn dan we verwachten of dachten. Laten wij God zijn wie Hij of Zij is? Ook bij die God waarvan we deels wel een voorstelling maken, die God in de Bijbel, die God die we in zekere mate wel denken te kennen?

In Jeremia zien we een God die in zijn wellicht terechte woede zijn mensen niet meer ontvangen wil, op geen enkele manier. Het is een gepassioneerde God die alle omgangsvormen die wij onze kinderen proberen bij te brengen, naast zich neerlegt. Een God die de deur dicht knalt, een God die niet meer wil. Doet ons dat iets? Doet ons dat ergens pijn? Raakt het ergens ons verlangen naar die deur die wel open is?

Straks rond de tafel met brood en wijn ontvangen we in Jezus diezelfde God. Diezelfde God maar dan gehavend, gebroken en vergoten, de woede voorbij, de liefde niet uitend in gekrenkte overmacht maar in smekende onmacht; een God die voorzichtig de deur op een kier opent en vraagt of Hij alsjeblieft binnen mag komen. Doet ons dat iets? Laten wij die binnen?

'Laat mij zijn wie Ik ben.' Ook bij God, net als bij mensen, hebben we al snel de neiging om de A/ander te bepalen, om de A/ander op een positie te zetten waar H/hij niet zit.

Laat mij zijn wie I/ik ben - dit gebeurt alleen als we ontvangen.

Amen